

ANTONS RUKMANIS

(1896–1976)

Antons Rukmanis dzimis 1896. gada 26. aprīlī Bukmuižas draudzē, Novomišļu ciemā. Tēvs – Staņislavs, māte – Tekla, dzim. Miklaseviča. Zēnu nokristīja Dagdas prāvests A. Meškovskis kīeģeļu fabrikā Novomišļos, kur strādāja jaundzimušā tēvs.

1899. gadā Rukmaņu ģimene pārcēlās uz dzīvi Ludzā. Pirmo izglītību zēns baudīja Runtortas pamatskolā, kur beidza 4 klases. Pēc tam viņš izglītību turpināja Ludzas pilsētas skolā vēl četrus gadus.

1913. gadā viņš strādāja par valsts ierēdni. Sākoties Pirmajam pasaules karam, A. Rukmani 1914. gadā mobilizēja karadienestā. Viņš karoja Austrijas frontē un krita austriešu gūstā. Gūsta laiku nācās pavadīt Čehoslovākijā un Vācijā. 1918. gadā viņu no gūsta atbrīvoja, un jau ap Ziemassvētkiem viņš bija dzimtenē savējo vidū.

1919. gadā A. Rukmani iesauca armijā, bet šoreiz Sarkanarmijā, kur dienesta laiks pagāja Daugavpils apkārtnē.

Atbrīvojies no karavīra pienākumiem, 1920. gadā viņš iestājās Aglonas Garīgajā seminārā, kur I kursā bija 13 audzēkņi – visi ieradušies ar savu uzturu un apģērbu. 1924. gadā Aglonas seminārs pārcēlās uz Rīgu, kur devās arī A. Rukmanis. Kopā ar viņu mācījās P. Rudzītis, J. Kalnišs, P. Jankovskis, P. Laurinovičs un J. Gabrāns.

1925. gada 13. decembrī – Adventa III svētdienā – arhibīskaps A. Springovičs svētā Jēkaba katedrālē iesvētīja A. Rukmani par

priesteri. Primicija bija 27. decembrī Ludzā. Piedalījās dekāns A. Urbšs, priesteri J. Kiselis, B. Laurinovičs un J. Samušs. Sprediķo-
ja dekāns A. Urbšs (vēlākais Liepājas bīskaps).

Pirmā darba vieta bija Vārkavā pie prāvesta E. Slicēviča. Dzī-
vodams Vārkavā, A. Rukmanis bijušajā Znotiņu muižas labības
klētī un smēdē ierīkoja baznīcu un pie tās nodibināja Znotiņu
draudzi. Dievnama iesvēti un pirmo dievkalpojumu A. Rukmanis
veica 1926. gada septembra pēdējā svētdienā. Ar to dienu Znoti-
ņu draudze uzsāka savu pastāvēšanu.

Prāvests E. Slicēvičs nomira 1926. gadā, un viņa vietā iecēla V.
Zundo, bet A. Rukmani pārcēla uz Krāslavu par vikāru. Te viņš
nokalpoja tikai vienu gadu un 1928. gadā jau bija Dunavas prā-
vests. Pirmajā pasaules karā Dunavas baznīca bija stipri izpostīta.
Tā nebija vēl atjaunota, un dievkalpojumi notika muižas klētī. Prā-
vests A. Rukmanis uzlika baznīcai jumtu, salaboja torni, logus,
durvis, altāri utt. Darbi ieilga, jo prāvests 1933.–1934. gadā devās
studijās uz Romu, kur divus semestrus apmeklēja *Institutum ac-
ademicum orientalis* (Rusikumā) kopā ar A. Čamani.

1934. gadā A. Rukmanis atgriezās Dunavā un turpināja atjau-
not dievnamu. Pēdīgi 1935. gadā svētā Laurencija dienā notika
atjaunotā dievnama iesvēte un pirmais dievkalpojums.

Šajā laikā viņš apkalpoja arī Madaleņas un Rubeņu draudzi.
Vēl centīgā prāvesta nodomā bija dibināt draudzi Dignājā, bet tas
neīstenojās. Lielas grūtības prāvestam bija ar skolu apmeklēšanu,
kur bija daudz un tās atradās tālu no Dunavas.

Dzīvojot Dunavā, nomira A. Rukmaņa tēvs – 1933. gadā. Mā-
te mirusi 1944. gadā. Abi apbedīti pie Dunavas baznīcas, līdzās
tās labdarim Karņickim.

Antons Rukmanis bija ļoti muzikāls. Viņš sastādīja un izdeva
1936. gadā Ziemassvētku dziesmas, bet 1939. gadā – dziesmas ar
notīm kapusvētkiem. Prāvestiem un ērģelniekiem viņš allaž ir pa-
lidzējis ar garīgo dziesmu notīm. Prāvests A. Rukmanis pārvaldī-
ja sešas valodas.

1947. gadā bīskaps P. Strods pārcēla A. Rukmani uz Subati,
kur viņš kalpoja līdz 1969. gadam. 1963. gada 4. oktobrī pries-
teris A. Rukmanis tika notiesāts par bērnu katehizāciju uz vienu
gadu un tiesību zaudēšanu uz 5 gadiem.

Sākot ar 1969. gadu, viņš ir Lauceses prāvests. Kaut acu gais-
ma kļuva arvien vājāka, viņš turpināja pildīt prāvesta pienākumus.

1975. gada 13. decembrī Antons Rukmanis atzīmēja 50 gadu
priesterības jubileju. 1976. gada 14. jūlijā, piedaloties bīskapam
V. Zondakam, guldīts Lauceses kapos.

Avots:

Svilāns, Jānis. Latvijas Romas katoļu priesteri / Jānis Svilāns, Alberts Budže. -
Rēzekne : Latgales kultūras centra izdevniecība, 2008. – 1.sēj.- 235.- 236. lpp.